D. IOV

COVOR BASARABEAN

58 GRAVURI ORIGINALE DE
TH. KIRIACOFF-SURUCEANU

CM

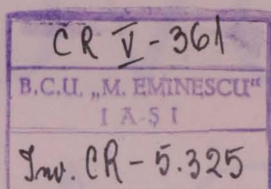
D. IOV

Dlui Profesor Butureanu —
maestrului științei și
învățătorului artei —
omagiu
Th. Kiriacoff-Suruceanu
13/VI/43 — Iași

COVOR BASARABEAN

58 GRAVURI ORIGINALE
DE TH. KIRIACOFF-SURUCEANU

1943

DIN ACEST VOLUM, S'AU TIPĂRIT PE HÂRTIE VELINĂ, O EDIȚIE DE LUX, NUMEROTATĂ DELA A. LA Z., PURTÂND SEMNĂTURA AUTORULUI, DEASEMENEA S'AU TRAS PE ACEIAȘ HÂRTIE 500 EXEMPLARE NUMEROTATE DELA 1 PÂNĂ LA 500.

LACRIMI PENTRU BASARABIA

I C O A N E

DRUM SPRE DREPTATE

URME VECHI

LINIȘTE 'N SBUCIUM

Citiţi, vă rog şi recitiţi această minunată poezie: «Covor Basarabean».

Ah! ce dumnezeesc de nobil rol a dat Dumnezeu poeţilor: ca din durerile, din sfâşierile lor sufleteşti să poată face cântece pentru alţii.

Refugiat din Basarabia, cu sufletul încărcat de obidă, rătăceşte acum pe uliţele Bucureştilor... Şi iată că ochii lui întâlnesc un covor, a căruia vedere îi însuteşte durerea, îi sfâşie inima, gândindu-se la comorile de frumuseţi ale coastei smulse din trupul ţării sale şi la bruma de gospodărie ce, reuşise şi el, biet poet, să întemeeze acolo. Şi iată-l cum preface chinuitoarea lui sfâşiere în cântec pentru alţii, în poezie pe care n'o poţi ceti cu voce tare, pentrucă te 'nneacă plânsul, poezie care merită să figureze în toate antologiile noastre viitoare şi pe care o vor învăţa de aci în colo pe din afară toţi copiii neamului nostru. [1])

I. AL. BRĂTESCU-VOINEŞTI

---

[1] Articol apărut într'un mare ziar din Bucureşti la 8 Octombrie 1940.

LACRIMI PENTRU BASARABIA

COVOR BASARABEAN

1 IULIE 1940
BUCUREȘTI

Ce mâni trudite de țărancă
Ți-au înflorit urzeala trandafirii
Și te-au țesut, ca să te calce mirii
Cum o strigau? Marie? Ancă?

Pe câmpul tău bogat, cum e un lan,
Privirea mea citește ca 'n scrisoare,
Gândindu-mă la biata țesătoare,
Frumosule covor basarabean.

Eu parcă văd o frunte cum asudă
Și-obrajii aburiți, ca niște pâni!
Ași vrea ca să sărut acele mâni,
Ce te-au 'nflorit cu dragoste și trudă.

Au plâns de-asupra ta tristeţi de moină
Şi inima şi-a destrămat-o 'n fire;
Chenarul drag ţi l-a ţesut din doină
Şi florile din cântec de iubire.

În clitul, sub icoane, ce-adun anii
Din truda degetelor de mărgean?
Căci zestrea-i fost şi te-au furat duşmanii,
Frumosule covor basarabean.

PLÂNS BASARABEAN

21 IULIE 1940
BUCUREȘTI

În liniștea ce=așterne peste țară
Dureri ce stau cu moartea megieși,
Un plâns de frate face popas iară,
Din sate de mazâli și de răzeși.

L'ascult încet și trist cum să 'nfioară,
Ca adierea 'n floarea de cireși,
Cum vine ca o doină de vioară,
Din sate de mazâli și de răzeși.

În nopți când bolta=i floare de cicoare
Și codrii străjuesc—bătrâni plăeși—
Citesc durerea 'n stele, ca 'n scrisoare,
Din sate de mazâli și de răzeși.

Şi plânsu-l înfrăţesc cu 'n plâns sinistru,
Când lacrimi cad ca flori de măcieş:
Acolo'mi bate inîma, la Nistru,
Prin sate de mazâli şi de răzeşi.

TK
SCRISOARE PESTE PRUT

16 AUGUST 1940
B U Ș T E N I

Eu am luat doar lacrimele toate
Să le 'ntovărășesc cu=a altor frați,
Dar inima acolo la voi bate:
Aceeași între Nistru și Carpați.

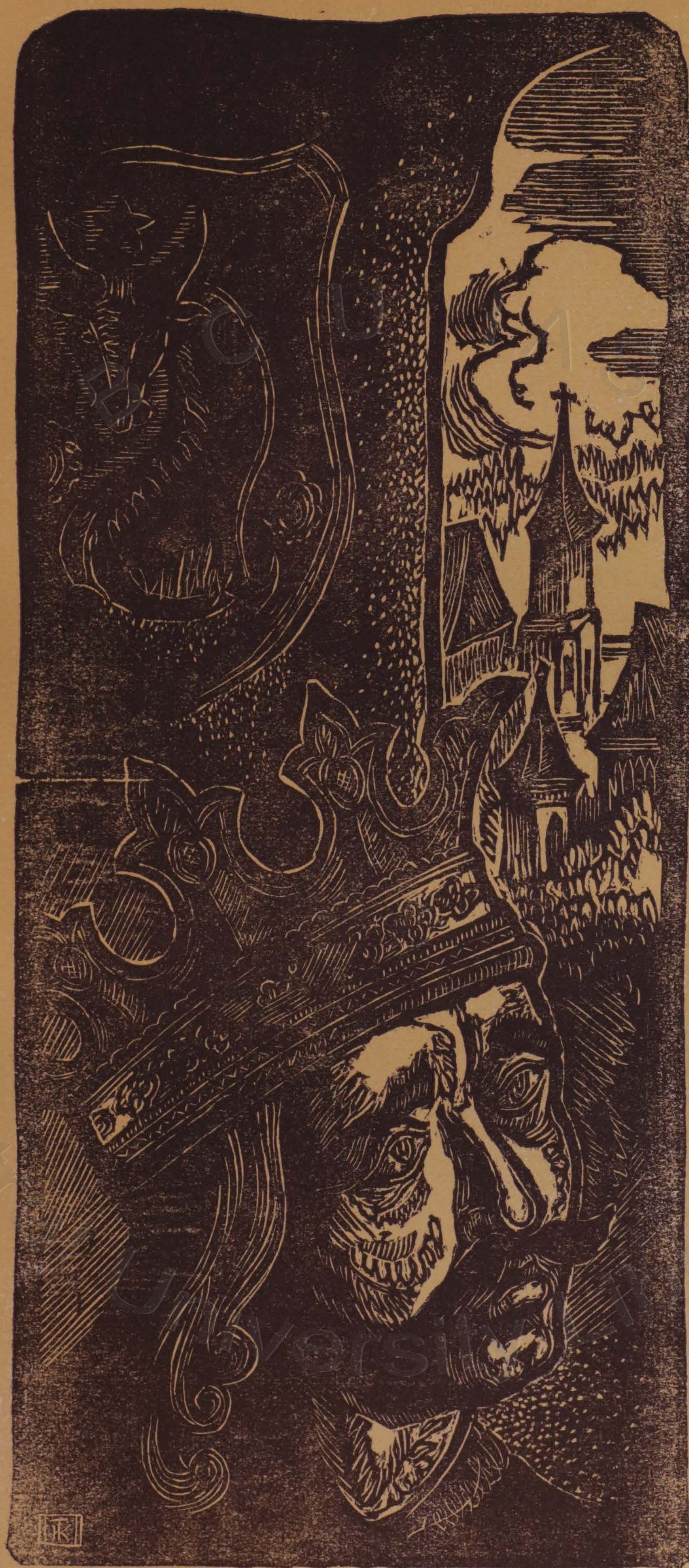
Când dorul meu colindă sat cu sat
Eu sunt alături de voi moldoveni;
Voi când veniți acasă pe 'noptat,
Tu sufletе pe prispă te așterni.

E mâna mea în crucea care=o faci,
Mă rog cu tine noaptea la icoane
Și=acelaș dor nutrim, frate Ioane:
De oameni amărâți și de săraci...

Când ochii mei spre Nistru 'nlăcrămați
Privesc și fac în depărtare scut,
Privirea ta se 'ndreaptă peste Prut
Să conăciască 'n ochi iubiți, de frați.

În ritmul trist al inimilor noastre
Eu înțeleg porunca de apoi:
Vor fi privirile și mai albastre,
Biruitori când vom veni la voi!...

LA PUTNA PLÂNGE STEFAN VOEVOD.

17 AUGUST 1940
B U Ș T E N I

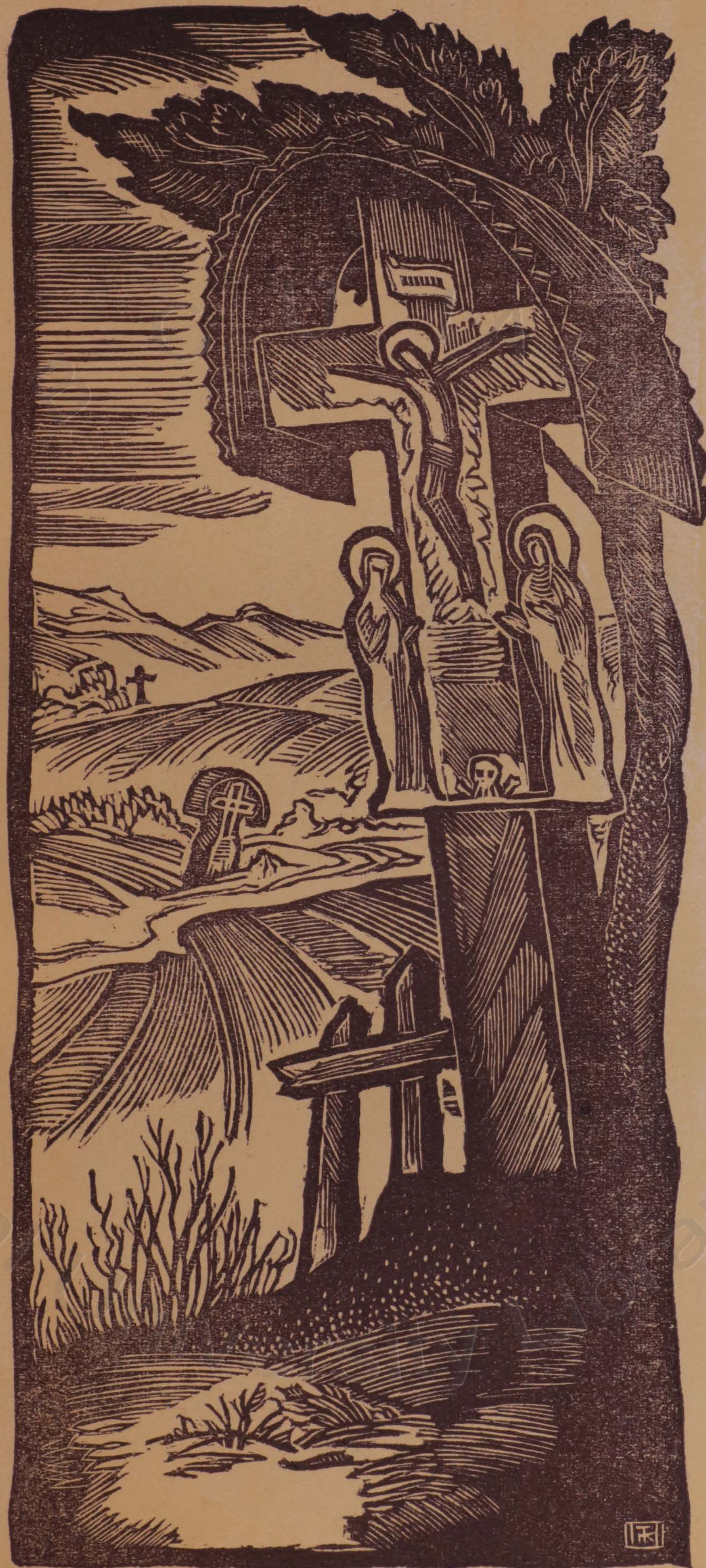
Sunt numai lacrimi și dureri în țară
Și=i zarea tulbure, parcă=i de glod...
Ce gemăt dinspre munți s'aude iară?
La Putna plânge Ștefan Voevod!...

Pământul pentru care=a sângerat,
Ca pe=un măr bun dușmanii azi îl rod...
S'aude svon de glas îndurerat...
La Putna plânge Ștefan Voevod!...

Diaci bătrâni însângerează slova
Scriind prăpăd ca'n vremea lui Irod.
S'aude=un vaer colindând Moldova...
La Putna plânge Ștefan Voevod!...

Răsună scrâşnet de mustrare=acum
Din sufletul acestui sfânt norod...
Tăceţi, s'asculte fiecare cum
La Putna plânge Ştefan Voevod!...

JELANIE BASARABEANA

18 AUGUST 1940
B U Ș T E N I

Ascult în depărtare cum se stânge
Îndureratul glas dela hotar...
Iar a 'nceput bătrânul Nistru-a plânge,
Moldovenimea noastră plânge iar.

Nu-s clopote în turle de biserici,
Chemarea lor nu cântă peste sat;
Dumnezeescul glas jertfit de clerici,
Prin sate de mazâli a încetat.

Pe la răspântii troițele se roagă,
De la Chilia până la Hotin,
Așteaptă frații care nu mai vin,
Să desrobească țarina zăloagă.

Ascult din depărtare cum străbate,
Prin liniştea care se lasă grea,
Jălanii triste peste ţara mea,
Trimise sol de-o inimă de frate...

RĂVAȘ CÂTRE REGE

19 AUGUST 1940
B U Ș T E N I

Măria Ta, la Nistru ni-i hotarul
Acolo unde Ștefan Voevod,
Înconjurat de sfetnici și norod,
Zidi credinții pururea altarul.

Măria Ta, pământul dintre ape
A fost al nostru și va fi întreg,
Căci nu-i durere-atâta câtă 'ncape,
În sufletele celor ce-o 'nțeleg,

Măria Ta și nu-i putere 'n lume
Zăgaz să facă sufletului nost,
Căci doar din veac pe-acest pământ
am fost
Sălășluiți de Dumnezeu anume...

Măria Ta, strămoşii toţi ne cheamă
În ţintirimuri morţii au prins glas,
În ei revolta încă a rămas,
Ca pentr'un fiu o dragoste de mamă.

Măria Ta, când noaptea cerul crispă
Şi liniştea s'aşterne peste zări,
Ascultă trist, cum vin din depărtări,
Chemări de-acelor care gem pe prispă.

Măria Ta, asultă-le chemarea
Ce trăsnete spre răsărit aruncă.
Flăcăii Tăi de mult cunosc cărarea:
Numai Măria Ta să dea poruncă...

HR
VIRGILIA OLARU

20 AUGUST 1940
B U Ş T E N I

Te văd micuţă, cu taşca pe spate,
Cum te grăbeai spre şcoala ta primară.
Erai frumoasă ca o primăvară
Când îmi strigai la uşă: Sănătate!...
Fina mea, Virgilia Olaru,
Unde ţi-ai lăsat abecedaru?

Purtai în ochi câmpii basarabene
Şi 'n glas chemare de privighetoare,
Poveşti frumoase-ţi atârnau de gene
Când chinuiai pe placă o scrisoare.
Fina mea, Virgilia Olaru,
Unde ţi-ai lăsat abecedaru?

Mă 'ntrebai: cine-a făcut Cetatea?
Şi-o 'ntruchipai aidoma din glod,
Vroiai să afli când deschideai cartea,
Cât de voinic e Mihai Voevod.
Fina mea, Virgilia Olaru,
Unde ţi-ai lăsat abecedaru?

Când se 'mbrăca Soroca toată'n steaguri,
În mândrul tău costum național,
Păreai o păpușică de cristal
Crescută 'n sfinte, românești, meleaguri.
Fina mea, Virgilia Olaru,
Unde ți-a rămas abecedaru?

Cu gândul dus spre Nistru astăzi plângi
Dar plânsul tău e plânsul țării 'ntregi
Și-ai vrea cu lacrimi de copil să stângi
Pojarul Neamului ce-l înțelegi...
Fina mea, Virgilia Olaru,
Cine ți-a furat abecedaru?

IO
STEFAN
VOEVOD
VOROAVA

21 AUGUST 1940
B U Ş T E N I

Cu crucea şi cu paloşul în mână
Cel care 'n veacuri a răzbit streinul,
Vă 'ntreb Io Ştefan Voevod ot Putna:
Hatmanii mei, au unde ni-i Hotinul?

Io care 'n patruzăci şi şăpte lupte
Am pus cu voi acestei ţări temeiul,
Vă 'ntreb Io Ştefan Voevod ot Putna:
Mazâlii mei, au unde ni-i Orheiul?

Curs'a sângele în râuri până când
Am întărit hotarele, ca roca.
Vă 'ntreb Io Ştefan Voevod ot Putna:
Răzeşii mei, au unde ni-i Soroca?

Prin vitejie am rămas Cel Mare
Aşa cum scrie 'n Letopiseţ slova.
Vă 'ntreb Io Ştefan Voevod ot Putna:
Urmaşii mei, au unde ni-i Moldova?

Urmaşii mei!... De nu sunteţi voi vrednici,
Voiu deştepta pe Tăutu, pe Duma,
Pe Boldur, pe Mohilă, pe Ţuţora,
Pe toţi acei ce-avură 'n leaturi rost
Şi spre ruşinea voastr'a tuturora,
Voiu întregi cu ei Moldova cum a fost...

MORI DE VÂNT BASARABENE

25 AUGUST 1940
BUŞTENI

V'am părăsit la margine de sate...
Pe lanuri grâu de aur dădea 'n copt.
Cu braţe răstignite ca un 8,
Ne-aţi urmărit pe drumuri blestemate.

Cu mânile spre boltă ridicate
Ca'n ţintirimuri nişte cruci de lemn,
Păreaţi că faceţi lui Dumnezeu semn
Să vadă 'n lume câtă nedreptate...

Trăiţi în lacrima ce-o strâng sub gene
Când o cunun cu-a miilor de fraţi;
Bătrâne mori de vânt basarabene
Pentru cine astăzi grâul măcinaţi?

Eu vă ascult de-aici și înțeleg
Că glasul vostru nu-i deodineoară:
E plânsul Basarabiei întreg
Și fiecare șoaptă, o ocară...

FEMEI BASARABENE

18 MARTIE 1941
BUCUREȘTI

Frumoaselor femei basarabene
Natașa, Vera, Liuba, Raia, Zina...
Voi care 'npodobiți în ochi lumina
Și primăveri le aciuați sub gene,

Spre voi se'ndreaptă suflet plin de toamnă
Să 'ngenunche, mâni albe să sărute,
Când noaptea visurile părții 'nsamnă,
Pe drumurile 'n vremuri străbătute.

V'am întâlnit prin sate moldovene
Când v'am furat surâsul, ochii, glasul
Și ritmul care-l lasă 'n urmă pasul
Și farmecul din voi, ca din poene...

Vă văd: mănunchi de flori de primăvară,
Cu ochii verzi, de troscot din ogradă,
Cu ochi albaştri ca bolta spre sară,
Cu-obrajii plini și albi, ca de zăpadă...

Vă întâlnesc, cu dorul meu magistru,
Pe drumuri strămoşeşti şi lungi, la ţară;
Când staţi pe mal, visând, cu ochii 'n
Nistru,
Eu-s lângă voi, acolo, la hotară...

Cu voi am tors fiorul cel mai drag
Şi l'am urzit cu patimă 'n vecie;
Nădejdii mele toate-aţi fost toiag
Şi pajişte cu flori de poezie...

Frumoaselor femei basarabene,
V'am părăsit în vremuri de restrişte,
Când au 'nceput duşmanii să se mişte,
Când peste holde moartea se aşterne.

V'am părăsit la margine de ţară...
Blestemul vostru-l îndurăm deapururi
Şi vorbele de ură şi ocară,
Când s'au ştirbit a ţării dragi contururi.

Între Hotin şi Dunăre şi Mare
Voi aţi rămas cetăţi de biruinţă,
Altarele de rugă şi credinţă
Şi doina care plânge 'n sărbătoare...

Cum aburesc pe vetre alivence,
Aşa se 'nalţă 'n răsărit văpaia,
Frumoaselor femei basarabence:
Nataşa, Vera, Liuba, Zina, Raia...

PAȘTE TRIST

PAŞTE TRIST

20 APRILIE 1941
BUCUREŞTI

Ce triste-s Paştele în acest an
Când dorurile pleacă în colind,
În spre hotare prinse de duşman,
Unde nădejdile candele-aprind!

Ce triste-s Paştele!... Au amuţit
Clopotniţele gureşe al'dată
Şi tot norodul parcă a murit,
Sub apăsarea grea şi blestemată.

Nu-i primăvar'acolo'n depărtări,
Livezile nu dau în promoroacă
Şi toporaşi, la margini de cărări,
Dumbrăvile 'n albastru nu îmbracă.

Stăpână-i moartea peste câmp și sat
Ș'un țintirim pe suflet moldovan...
Ce triste-s Paștele în acest an
Când plânge 'n larg ogorul nost'furat...

Și când 'n trup de frate răstignit
Pe 'ncrucișări de leat, ca și 'n trecut,
Durerea lumii geme nădușit
Și arde greu al Iudei nou sărut...

Privind spre-acolo, ar în viitor
Și văd cum bucuriile s'adun,
Când pentru neamul nostru-acesta bun,
Va învia Hristos biruitor.

NOAPTEA LA PRUT

22 APRILIE 1941
BUCUREŞTI

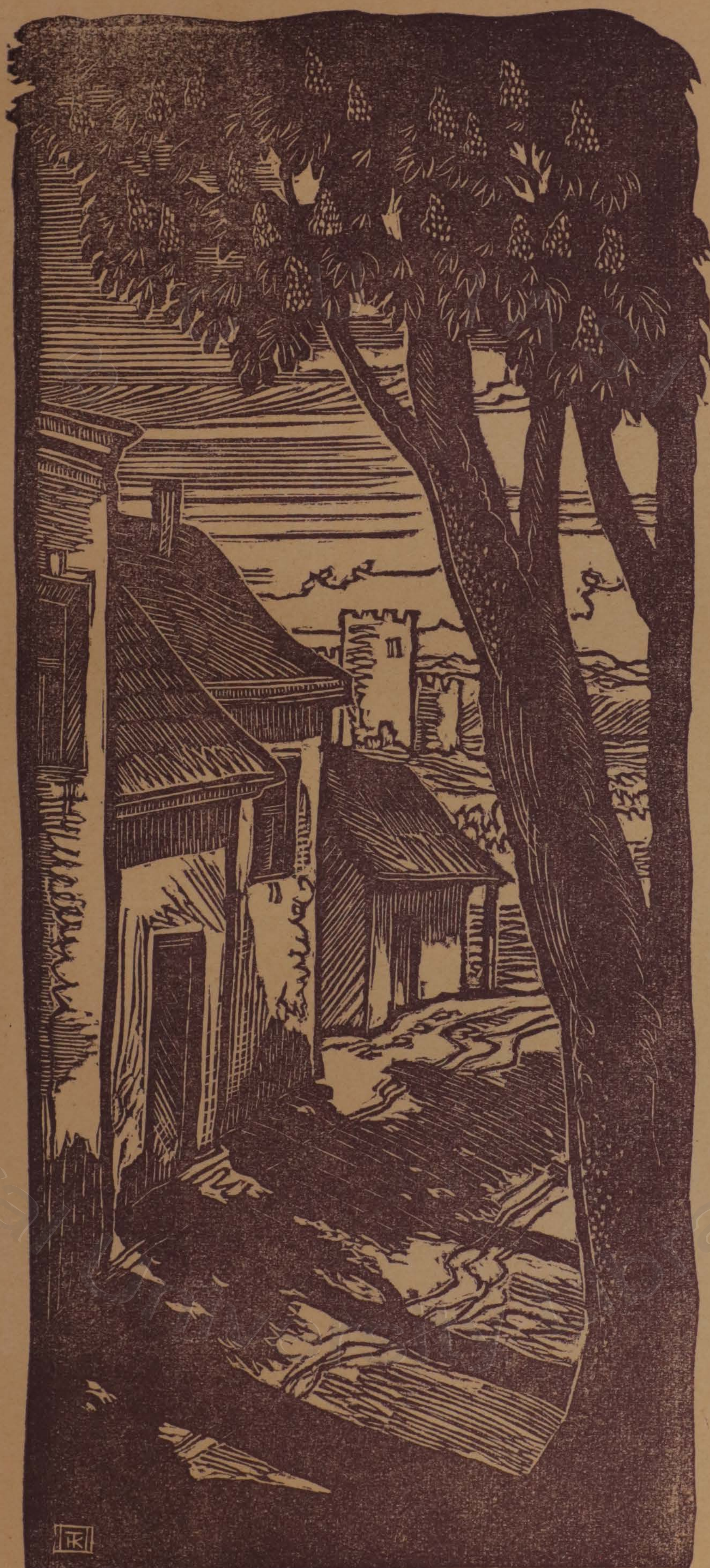
I-atâta pace'n ţara moldovană
C'aud oftând pe prispa lor ţăranii...
Din Nistru creşte luna, ca o rană,
Ce ne-o făcură 'dânc, în trup, duşmanii.

Şi nu s'aud nici greerii să 'ncânte
Tăcerea grea de ţintirim de ţară;
Scripcile lor n'au pentru ce să cânte
În sate răzăşeşti de-odinioară...

Clopotniţe nu se mai văd departe!
Doar mori de vânt uitate sus, pe creste,
Citesc trecutul ţării, ca din carte,
Şi răsfoesc în file de poveste...

Şi cum privesc pe mal de Prut, în şoapte,
Cum morile de vânt sucesc grumajii,
Aripele de lemn, îmi par în noapte,
Că pălmuesc, acestei ţări, obrajii...

AU INFLORIT CASTANII LA SOROCA

4 MAI 1941
BUCUREŞTI

Au înflorit castanii la Soroca,
Pe strada mea au înflorit castanii
Şi 'n linştea ce plânge din podgorii,
Sub umbra lor se plimbă azi duşmanii.

Cum stau la rând, pe uliţa pustie,
Îmi par răzăşi, chemaţi la adunare
Şi 'n freamătul cu fire de poveste,
Trezeşte parcă din adânc chemare.

Bătrânul Nistru, pribegit în vremuri,
Urzeşte cânt pe stative de stâncă
Şi doina tristă din castani o fură,
Să ducă 'n sate jăluire-adâncă...

Au înflorit castanii la Soroca
În primăvara plină de 'ntristare;
Parcă-s policandre verzi în care ard
Mii lumânări svârlite din altare.

Nu se deschid fereşti ca să-i sărute
Ca 'n alte dăţi, din fiecare casă,
În uşile unde şoptiau în noapte,
Pragul, nu-i prag, e piatră care-apasă.

De-aici, din depărtările pe unde
Durerea-şi poartă 'n amintire paşii,
Sub volbura de lacrimi ce duc ochii,
Aud pe strada mea cum trec vrăjmaşii.

Au înflorit castanii la Soroca
Au înflorii ş'acuma ca'n toţi anii;
Pe uliţa pustie şi străină,
Azi, pentru cine-au înflorit castanii?

Dă Doamne, toamna care va veni,
Să pângăriască suflet de pahonţ,
Să fie-o palmă fiecare ram
Şi fiecare fruct, să fie-un glonţ.

MOLDOVĂ, SUNĂ-ŢI CLOPOTELE TOATE

20 IUNIE 1941
BUCUREȘTI

Moldovă, sună=ți clopotele toate
S'audă Prutul, Nistrul și Carpații,
Cum vine Neamul viforos, vin frații,
Ca să plivească țara de pacate...

Tu, vânt, odihnei astăzi nu te=aşterne,
Aleargă 'n sate unde=aştept răzăşii
Şi spune=le că pleacă megieşii,
Să desrobească vieți basarabene!

Privighetori ce lăcrămați în noapte,
Duceți cântarea voastră la hotare,
Rostiți=o clar, să afle fiecare
Că vom veni când holdele=or fi coapte...

Și voi, arcași din mândra Bucovină,
Din buciume sunați să înțeleagă
Cu toți porunca: Vrem Moldova 'ntreagă
Și nimănuia Neamul nu se 'nchină...

Nu=s inimile românești în tihnă
Și nu=i durere s'o cuprindă slova...
De când dușmanii=au pângărit Moldova,
La Putna'n groapă Ștefan n'are=odihnă.

Moldovă, sună=ți clopotele toate,
În astă sfântă zi de înviere,
Să afle lumea, Nația cum cere:
Dreptate... dreptate... dreptate...

-LĂCUSTELE-

21 IUNIE 1941
BUCUREȘTI

Erau bogate holdele pe 'ntinsuri
Și-aveau albinele din flori să guste.
Râdea belșugul din Hotin la Vâlcov,
Când năvàli puhoiul de lăcuste.

Cadelnițau livezi întinse, rodul
Și prin podgorii se vestia nectarul.
Un rai frumos hotărnicise Nistrul,
Când dùșmanul flămând trecu hotarul.

Umblau pe râuri morile de apă,
Mirezme 'mbătătoare 'nalța fânul.
Ardeau pe haturi candele'n toți macii,
Când năpusti urgia lui, păgânul.

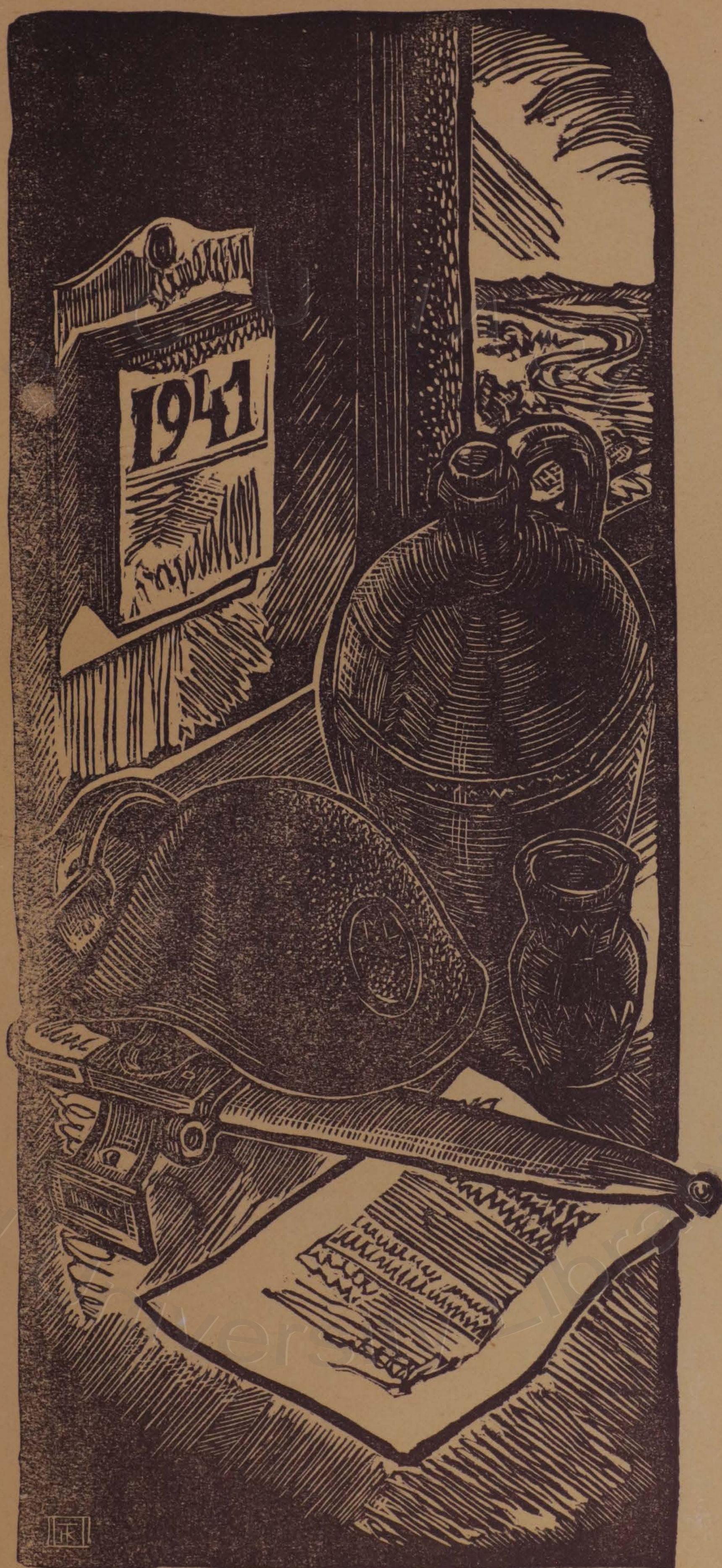
Şi aurul din lume, în ogradă,
Lucea întins la soare, pe largi arii;
Şi înflorise mulţămirea 'n inimi,
Când îmbulziră pofta lor tâlharii...

Au plâns atunci şi Prutul şi Răutul
Şi tot norodul a 'nceput să plângă;
Din Ismail şi până la Soroca,
Numai îngenuncheri erau şi tângă.

Şi clopotele grele din clopotniţi
Ca pe-un covor urziau pe zări, cântarea;
Colind făcu durerea pân'la Tisa
Şi chinurile morţii pân'la Marea.

Eu ştiu c'am să trăiesc să văd izbânda,
Când vom grebla cărările înguste
Şi peste şanţuri vom turna tot gazul,
Să ardă întreg puhoiul de lăcuste.

1941
RÂVAŞ PENTRU SOROCA

Au înflorit castanii la Soroca...

Au trecut castanii și 'nfloriră teii...
An, pe vremea asta, s'au ivit mișeii
Și-au cuprins Soroca noastră bade Iov,
Fără sânge, fără dor, fără hrisov.

Se 'ntristase țara dela Basarabi
Și-au gemut în groapă Domni și
Pârcălabi.
Sbirii, când au luat-o, s'au jucat în bumbi:
Noi nu vrem hoție și venim cu plumbi.

Înfloriră teii, s'au trecut castanii...
Dar, de curse anul, nu vor curge anii
Și ne-om strânge iarăși, toți, pentru cules:
Să ne-așteptați la tine cum ne-am înțeles.

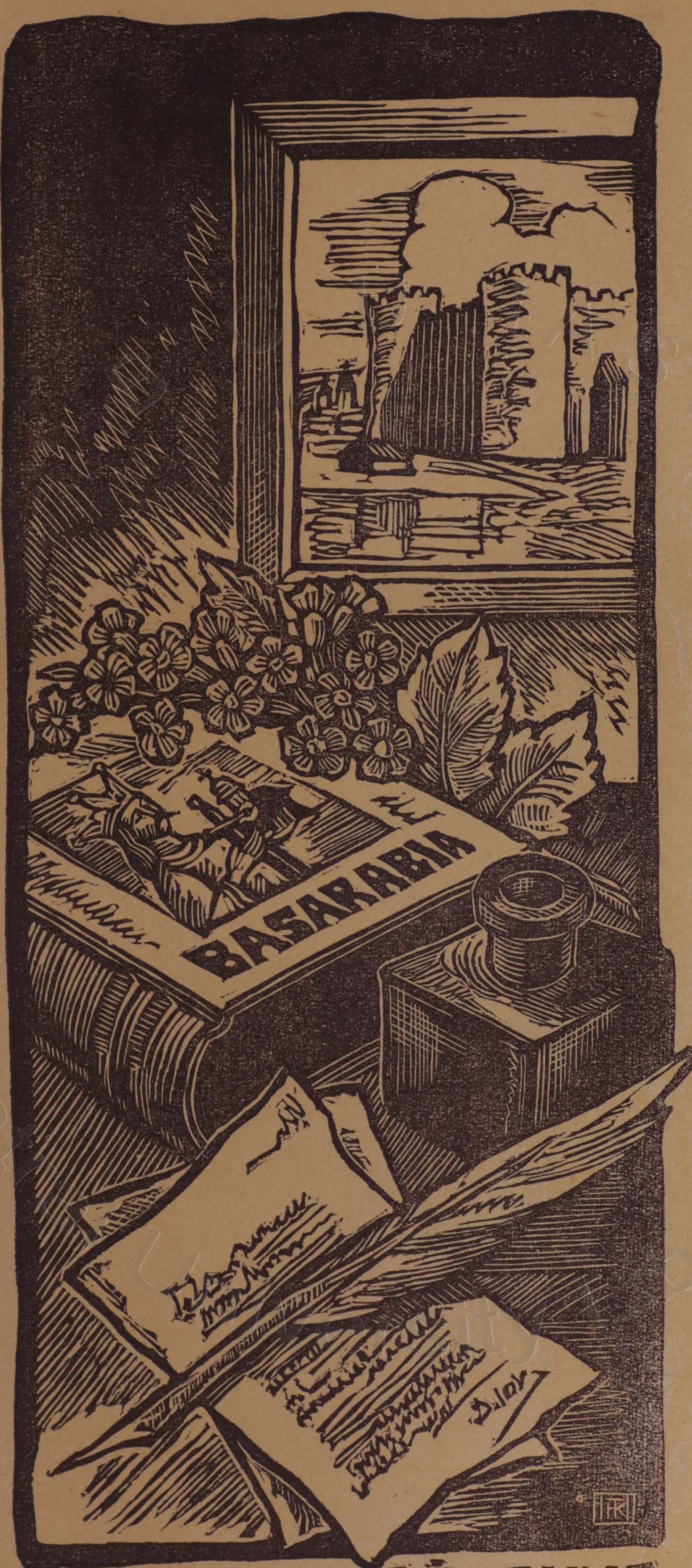
Să grijeşti să fie vin fără istov,
Că vor bea amarnic fraţii, bade Iov.
N'or goli păhare, ci goli-vor oca
Şi-au să 'ntindă horă mândră la Soroca.

Pe un mal şi pe-altul va să se pornească
Jocul lângă Nistru, apă românească.
Şi-o să joace Nistru, şi-o să joace malu,
Horă cum e-a noastră nu ştie moscalu!

Dintre noi va scrie careva'n ceaslov:
Leat o mie nouă sute patru-ş'unu.
Zis-am şi cu viersu, zis-am şi cu tunu...
(Şi-a fost grea beţie la poetul Iov).

N. I. Herescu

RĂVAȘ DE RĂSPUNS

6 *IULIE 1941*
BUCUREŞTI

— Au trecut castanii şi 'nfloriră teii...
An, pe vremea asta, s'au ivit mişeii
Şi-au cuprins Soroca noastră bade Iov,
Fără sânge, fără dor, fără hrisov.
N. I. Herescu

Când fructele le-or scutura castanii,
La casa cu belşug de moldovan,
Veţi poposi să prohodiţi duşmanii,
Precum ne-am înţeles acum un an.

Cu toţi întâi vom merge la Cetate
Şi vom îngenunchea în paraclis,
Cu rugăciuni de frate lângă frate,
Pentru 'mplinirea scumpului nost' vis...

Suiţi pe ziduri nalte vom zări,
Cum pe podiş ne scrie 'n brazde plugul
Şi spre hotarul ţării vom privi,
Acolo unde străjueşte Bugul...

Vor fi podgoriile în cules,
Când prin livezi se 'nchină vremii rodul
Rosti=va Nistrul cântec cu 'nţeles
Şi tare mulţămit fi=va norodul.

Apoi va fi chiolhan de bucurie
(Precum s'o scrie poate la hrisov)
Şi=om bea vârtos licoare aurie,
Din oale iscălite=aşa:

D. Iov

ICOANE

TOAMNA BASARABEANA

15 NOEMBRIE
1934, SOROCA

Toamna a tras pe drum brazde de glod
Plouă de-alaltăeri, de eri, de az...
Ceaţa despleteşte 'n zare mătreaz,
Codrul desbrăcat plânge ca un plod.

Un corb în frac, gătit ca un ministru,
Pare bec negru atârnat de-un ram.
Bolnav oftează şi izbesc în geam
Ecourile toamnei dela Nistru.

Văzduhul s'a închis ca un ochi tâmp.
Toamna trage bariz vânăt pe-obraz.
Beţe de floarea soarelui pe câmp
Şi plouă de-alaltăeri, de eri, de az...

IARNA BASARABEANA

25 FEBRUARIE
1935, SOROCA

Iarna din ceață scarmănă vată
Să căptușească toamna cu omăt;
Se 'ntorc, prin viscol, ciorile 'ndărăt
Să cârâe 'n văzduh tristeți de fată.

Nistrul s'a 'mbrăcat în alb ilic
Sub pod de sloi duce Mării uium;
Casele 'nalță caere de fum,
Din sobele 'ndopate cu tizic.

Vifornița o sanie învinge
Pârtii, ca 'n suflet, s'astup în urmă
Dureri de eri, de azi, inima scurmă
Și ninge... și ninge... și ninge...

HOTAR IN IARNA

27 FEBRUARIE
1935, SOROCA

Iarna a cernut pe 'ntinderi piclă
Belşug de vată caere pe Nistru ;
Sub cerul de cenuşă şi de sticlă,
Prohod de corbi ce croncănesc sinistru.

Un şfichi de ger gonit de vânt din stepe,
A 'mpodobit copacii ca de nuntă
Cu promoroacă 'n lacrimă măruntă
Şi ninge des şi stă şi iar începe.

Din umbre noaptea îşi croeşte haina,
Pe frontieră trece-un grănicer
Mânat de crivăţ, încolţit de ger,
Şi-un câne latră dincolo 'n Ucraina.

PLOAIE BASARABEANA

7. SEPTEMBRIE
1935, SOROCA

Din cânepa norilor toamna toarce
Fire lungi și cenușii de ploae,
Pe cari le poartă vântu 'ncolo 'ncoace,
În zarea 'nchisă ca 'ntr'o odae.

Ploaia pe drum a scris brazde de glod
Și-a făcut dintr'o oglindă ciob;
Sub gluga de ceață ziua-i rob
Și plânge ca un norod.

Un om și-o gloabă, uzi, răzbat abia...
Pe două inimi toamn'arcușul frânge.
Pădurea despuiată pe stânci, plânge...
Și parcă plânge toată Basarabia!...

DRUM BASARABEAN

10 APRILIE 1936
S O R O C A

Drum de ţară, greu de glod şi gropi...
În ochiuri apa şi-a frânt sabia.
Cerul stă culcat pe vârf de plopi.
Plouă cum plouă 'n Basarabia...

Un trecător, murat şi plin de burcă,
Frământă cu ciubotele şi súdue...
Tuhorci de negură pe dealuri urcă,
Umflat şi vânăt Nistrul dùdue...

Din aripi toamna fâlfâe 'nprejur
Să iscodiască din cenuşă plânsul.
Se chinueşte 'n drum un balahur
Şi-o cioară tristă cârâe la dânsul.

PRIMAVARĂ LA SOROCA

10 MAI 1937
SOROCA

Pe malul Nistrului Cetatea încă
Mai dăinue 'nfrăţită 'n veac cu roca;
Înalţă la hotar strajă de stâncă,
Să apere, ca 'n alte vremi, Soroca.

Nistrul bătrân, la Podul lui Bekir,
Desbracă-un cot rotund, ca de vădană,
Şi noaptea iesă luna, ca o rană,
Să samene ghirlănzi de trandafir.

Se 'nalţă răsăritul roş că;
L'a 'ncendiat ca într'o năvălire;
Se toarce de pe Dealul lui Chiroşcă
Primăvăratec cântec de iubire

Și liniștea, ca sub catapeteazmă,
Psalmodiază rugă de amvon.
Din dealuri cu podgorii vine 'n svon
Cânt de privighetori plin de mireazmă.

Și cum colind pe firul alb al lunii,
Călăuzit de cântece și vrajă,
Mă împietresc eternității strajă
Aici, la Nistru, unde dorm străbunii...

VECERNE LA NISTRU

1 IANUARIE
1940, SOROCA

Iarna, din depărtări ucrainiene,
Aduce 'n slăvi flori albe de bumbac
Şi ţese peste 'ntindere hamac,
Să legene câmpii basarabene.

Nistrul, închis sub geam cu lunecuş,
Ascunde valuri şi poveşti ca 'n seră;
Tăios aruncă geru 'n atmosferă,
Un cântec rupt subţire din arcuş.

Pe drumul lung povară de sănii...
Un glas de clopot anunţă vecerne,
Şi 'n liniştea care domol să cerne,
Codrul bate Nistrului mătănii...

INSERARE BASARABEANA

25 APRILIE 1941
BUCUREȘTI

Apusul sapă 'n stânci uric de slăvi
Ca să rămâe 'n veac dojană veche.
Cosinzeana strânge păru 'n dumbrăvi,
Să-l facă scoică de-aur la ureche.

A început un șipot cânt de fir,
Pentru 'nserarea parfumată, calmă;
Aruncă Dumnezeu stele din palmă,
Pe cerul desfăcut în patrafir.

Pe zarea cenușie, ca de mâl,
Liniștea condurii reci descalță;
Din Nistru fudul Crai Nou se 'nalță,
Ca o sprinceană groasă, de mazâl...

CRĂCIUN PESTE NISTRU

25 DECEMBRIE
1941, BUCUREŞTI

Omătul a întins cojoc pe-ogoare
S'acopere eroii de sub brazdă;
Ciori negre trec, ca slove pe-o scrisoare,
Cătând în depărtare altă gazdă.

Se cerne din înălţimi odihnă
Pe cei ce-au fost, pe cei care mai sânt.
Tăcerea creşte parcă din pământ,
Cu flori de promoroacă şi tihnă.

Cad fulgi de-omăt pe-un sat moldovenesc
Şi dinspre Bug s'aude glas de clopot.
Din sat în sat credinţa trece 'n ropot,
Să 'mbrăţoşe tot Natul românesc.

Bătrân, un preot umblă prin cătun
Cu Naşterea pe care o vesteşte
Şi 'n urma lui, din linişte, creşte,
Colindă veche, albă, de Crăciun.

CETATEA ALBA

12 MARTIE 1942
BUCUREŞTI

Oraşul, obosit de veacuri,
Adună casele în noapte,
S'asculte roind dinspre lacuri,
Duioase destrămări de şoapte.

Sub cer, ca de livezi, Cetatea
Îşi toarce firul de poveste,
Din caer ce singurătatea
În timp l'a aşezat pe creste.

Ies pârcălabi pe la crenele
S'arunce paloş din privire,
În stufăriş de vremuri grele
Trezind o rugă de psaltire.

Limanul doarme, ca odihna,
Sub privegheri de ziduri roşii
Din înălţimi coboară tihna,
Să 'nvălue'n adânc strămoşii.

Târziu începe să 'nflorească
Luna, la depărtări de mal,
Ca o pecetie domnească,
Pe un hrisov voevodal.

DRUM SPRE DREPTATE...

BASARABIA

15 MAI 1938
S O R O C A

Pe tine Basarabie fecioară
Te preamărim în cântece de slavă,
Tu care ai un suflet de vioară
Şi-o inimă de pasere 'n dumbravă.

Când te-a jertfit istoria nătângă
Au plâns: ogorul, codrii şi norodul
Şi au venit privighetori să plângă
Şi-a plâns la Putna 'n groapă Voevodul.

Dar braţ român s'a înălţat, ca luna,
Şi biruind a lumii făr'delege
Ţi-a dăruit să ai pe totdeauna:
O Ţară întregită şi un Rege...

SPUNE BASARABIE...

27 IUNIE 1941
BUCUREȘTI

Tu, Basarabie frumoasă cum
Pe=alta, Domnul n'a coborât harul,
Din jalea care te=a'mbrăcat, spune,
Spune, cine ți=a călcat hotarul?

Tu, Basarabie bogată cum
Numai Nistrul știe și cu Prutul,
Din rodul zămislit cu trudă, spune,
Spune, cine=ți jefui avutul?

Tu, Basarabie cuminte când
Vara peste șes a'ntins fuioarele
Și=a copt holdele de aur, spune,
Spune, cine=ți necinsti fecioarele?

Tu, rai basarabean, cum altul nu-i,
Morţii să se bucure şi vii,
Din sate ce 'nfloresc coline, spune,
Spune, cine ţi-a furat copiii?

Tu, Basarabie creştină cu
Voevodale ctitorii sfinţită,
Lasă clopotele să ne spună
Biserica de cine-i pângărită?

Ce hoţi păgâni veniră pe ascuns,
De-au scos şi dela troiţe piroanele?
Sfântă Basarabie, ne spune,
Spune, cine, ţi-a prădat icoanele?

Răbdarea noastră a sfarmat zăgaz
Şi plânsul nostru s'a sfârşit acum:
Cunoaştem cine sunt tâlharii az'
Şi-i răstignim la margine de drum.

RĂVAS RĂZĂŞESC

1 IULIE 1941
BUCUREŞTI

Eu sunt răzăşul Leonte Năvală,
Mă trag din ctitorii mari de viteji;
Trecutul arde 'n mine, ca 'n găteji,
Iar numele mi-i tors dintr'o răscoală.

Hrisoave vechi îmi pomenesc străbunul
Şi sub peceţi stă răzăşia mea;
Strămoşul meu muri 'ntr'o luptă grea,
Când biruit-a Alexandru Bunul...

Un alt bătrân, sub Ştefan Voevodul,
A fost la Nistru vajnic pârcălab;
Era la cuget rumân, cum îi rodul,
Şi braţul lui de fier era, — nu slab.

Precum arată în gromolnic slova,
Cu sânge mult pământu'au'mpărtăşit
Strămoşii şi părinţii ce=au murit,
Ca să ne lase=aşa cum e, Moldova...

Şi eu răzăş la Nistru, de un vac
Cu vrednicie străjuesc hotarul;
Am fost în vremi bogat, am fost sarac,
Dar cumpătul nu mi=am pierdut,
nici harul.

Urmaşii mei care spălaţi ocara
Ce=acoperise neamul românesc,
Mă rog lui Dumnezeu: Să măriţi Ţara,
S'o rotunjiţi, ca pe un măr domnesc.

Am stat la Nistru de ajuns. De=acum
Doresc de linişte ca să am parte:
Mutaţi hotarul ţării mai departe,
Că eu=s sătul de margine de drum.

SCRISOARE PENTRU OSTAȘI

10 IULIE 1941
BUCUREȘTI

Voi ați plecat chemați de amintire,
Spre Nistrul care străjuește țara.
V'ați limpezit, ca un isvor, din jale,
Ca să spălați rușinea și ocara...

Erau maramele pe holde 'ntinse
Și borangicul se torcea din soare.
Culca, pe Prut, rochii de umbre, salcea
Și pe coline se 'nșirau covoare.

Îndemn străbun creștea dela Lipinți,
Striga, dela Chilia, Petru Rareș,
Se destrăma plâns greu din mănăstiri,
Când rostul desrobirii drumul are-și.

Trimise Prutul veste la Hotin
Să liniştească 'n ţintirim hatmanii,
Apele se bucurau, în murmur,
C'or să primească 'n sânul lor duşmanii.

Voi aţi trecut, pe drumuri de demult,
Să semănaţi, ca 'n veacuri, biruinţa.
Naintea voastră iadul tremura,
În urma voastră înflorea credinţa...

Ca mâne drumul sfânt îl veţi schimba
Spre zarea care 'ncheie-a ţării undă,
Ca sfărâmând hotare nefireşti,
Să faceţi România iar rotundă...

Şi 'nvredniciţi de bunul Dumnezeu,
În visurile care se 'mplinesc,
Să 'ntindeţi ţării steagul curcubeu...
Din Tisa până 'n Bugul românesc...

INCHINARE OSTAŞILOR

5 AUGUST 1941
BUCUREȘTI

S’aud, în înserarea care crește,
Svoniri ce stau cu ruga nopții geamăn:
Pământul țării românești vorbește
De vitejia voastră fără seamăn.

Pe prispa caselor vorbesc bătrânii
De iureșul, stârnit cu sabia...
Pentru voi se roagă Basarabia
Și ’nchină ’n zare cumpăna fântânii.

Cetățile la Nistru v’au chemat
Și mănăstiri strigau din Bucovina,
Și morile de vânt v’au îndrumat,
Când măcinau dușmanului făina.

Ați ascultat la Putna cum plângea
Cel ce-a lăsat Moldov'așa cum este
Și Făt Frumos în voi atunci creștea,
Să gâtue balauri, ca 'n poveste... .

Voi ați mutat hotarul unde-a fost,
Mânați de-acel dumnezeesc îndemn,
S'aibă străbunii veșnic adăpost,
Sub crucile de piatră și de lemn.

Dormiți în liniștea din țintirim,
Dormiți sub troița de la răscruci...
Pe câmp au înflorit atâtea cruci
C'avem în veacuri ce să pomenim!...

Din ochii 'nchiși vor înflori cicori,
Din osul vostru grâu îmbelșugat
Și maci, din sângele ce l-ați vărsat,
Ca să urziți pe holde trei culori.

Istoria pe veci va răsări
Din jertfa la hotare strămoșești
Și voi cu ea deapururi veți trăi,
Sub tricolorul gliei românești.

CHEMARE

15 SEPTEMBRIE
1941, BUCUREȘTI

Când liniștea așterne țării haina,
În amurgiri de vis și de parfum,
Pe-un svon din depărtare aud cum
Ne chiamă moldovenii din Ucraina.

Hatmani bătrâni ce-au stăpânit o țară
Hotărnicită 'n răsărit de Bug,
Din veșnicia 'n care se înjug,
Trezesc îndemnuri de odineoară.

Dănil' Apostol parcă 'nalț' o mână,
Ca semn să treacă frații Nistrul iar,
Ca să așeze țării nou hotar,
Cu România 'n veci de veci stăpână...

Pe dealuri mori de vânt ridică palma,
Vestind în noapte drum de străbătut,
Pe-acolo unde 'n veac au mai trecut,
Români, cu biruințele deavalma...

Noi înțelegem inima sub taina
Ce-a coborât ca primăvara 'n moină,
Când ascultăm în plângerea din doină,
Chemarea moldovană din Ucraina.

Noi înțelegem tot trecutu 'n care
Ziua de azi, măreț, se redeșteaptă,
Și am pornit la judecată dreaptă,
Pe drum străbun, la vechile hotare...

RAVAS BASARABEAN

2 NOEMBRIE
1941, BUCUREȘTI

Vă scriu eu, Andrei Chiroșcă,
moldovan
Tocmai di la Nestru, buclucașu;
Mă iartați că scriu cu carandașu:
Condeiu 'n viața me o fost dușman...

La sfat cu dumneavoastră am ahotă
Sâ șăd, cum șăd la un stacan di gin.
La tăți cu plecăciune mă închin
Șâ 'ngenunchez ciubotă cu ciubotă.

Amu când s'o întorlocat tăt neamu
Șâ flagu nostru strălucește 'n vânt,
Când azi sântem o apă ș'un pământ,
Eu înțăleg cum vini țării hramu...

Amu sâ chiamă câ sântem de-osabă,
Că neamu nostru 'ntre hotare-i ciotcă,
Àșa cum stă pi masă o siliotcă
Între colaci frumoși, făcuți di babă.

Da nu știu cum, zău, Doamne, de-am aflat
Că mai avem încotrova o bubă...
Căruții noastre i-ar lipsî o hlubă,
Sâ cie vrednică di înhamat...

Apui, i bogo, frațâlor, chitesc
Că hotărîrea voastră îi luată...
Amu avem prilej, ca niciodată,
Să adunăm tăt neamu românesc...

Așa cum Nestru nu mai e hotar,
Să nu mai cie nici aceal ci este,
Să nu mai fac pacat vorbe de-aeste,
Ce li trimit amu, ca pi-un habar.

Ș'oi scoate-atunci din chivniță, beșică
Cu tămâios șâ'n sanatatea lui
Mihai a nostru scump, cum altu nu-i,
Voi închina ulcică cu ulcică...

ALEXANDRU CEL BUN PORUNCESTE

5 NOEMBRIE
1941, BUCUREȘTI

Io, Alecsandru Bunul, Voevodul
Cârmuitor în vremi, sub sfânta cruce,
Poruncă dau s'asculte tot norodul
Și-aceia puși în frunte a-l conduce.

Mormântul meu la Bistrița tresaltă
Că 'ndemn ahotnic vă trimit azi vouă;
Au cum pohtiți să faceți țară nouă,
De nu'ntregiți pământul la olaltă?

Au nu vă sânt vârtuţile azi coapte,
Când aţi agiuns cu leatu pân'la Bug?
Au nu vedeţi hotarele cum fug
Şi că avem un rost la miază noapte?

Pocuţia... Pocuţia de-al'dată,
Doar pentru ea jertfitu-s'au ai mei,
La miază noapte când era temei
Moldovei, pururea însângerată...

O jupâniţă care ţi-i stăpână
Că are mână mândră poţi să spui,
Un deget când nu stă la locul lui,
Un deget lipsă de i-ar fi la mână?

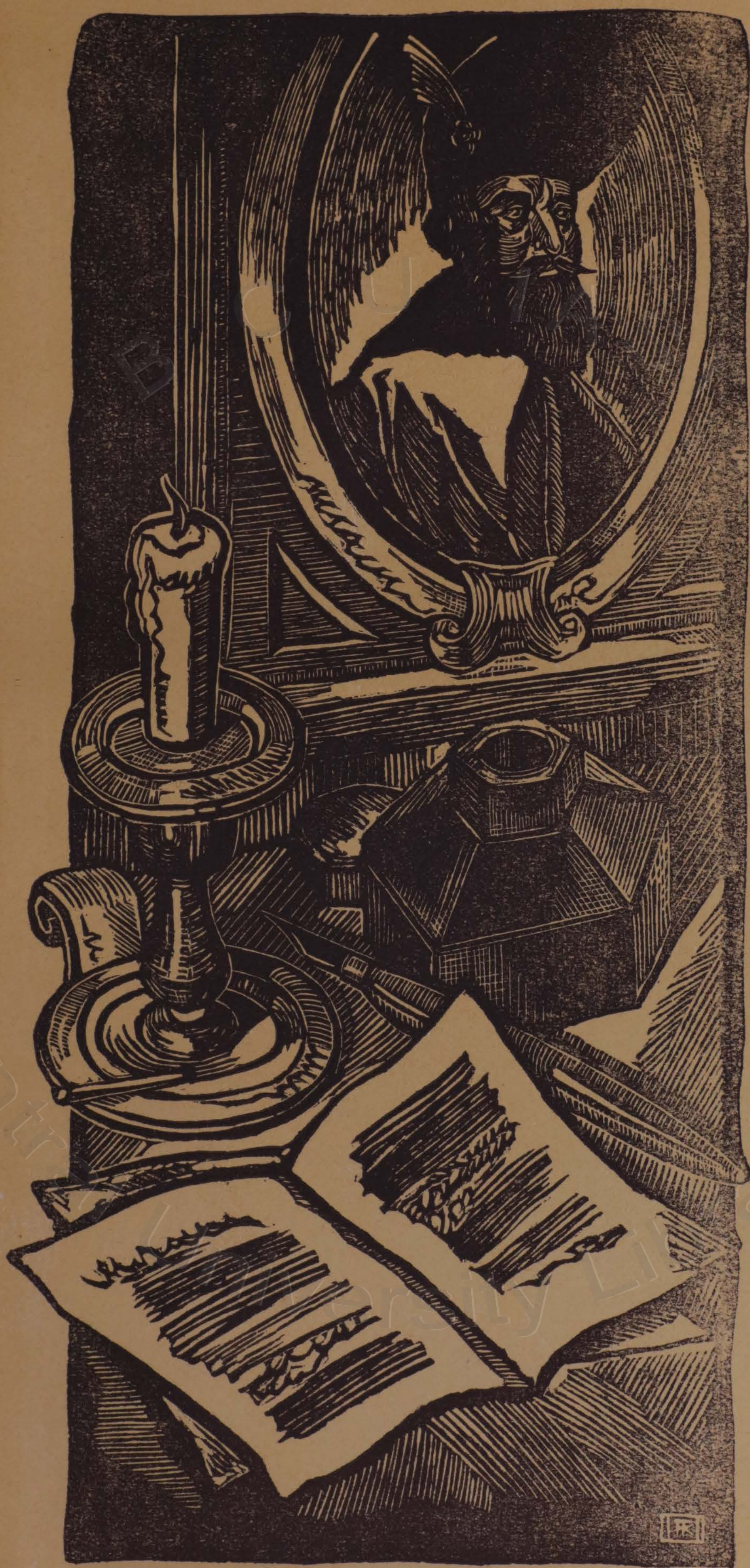
Ne poate fi Moldova nouă dragă,
Cu munţii şi cu ape câte sânt,
Când gem atâtea jertfe în pământ,
Acum, când ţara încă nu-i întreagă?

Cum, voi, vajnici urmaşi, lăsaţi o parte
Din ţară, din Moldova mea de eri,
Cu un hotar pierdut în nicăeri
Şi care totuşi Neamul ni-l desparte?

Io, Alexandru Vodă, agrăesc
Cu giurământ şi cu blăstăm, că pace
Nu voiu avea, decât dacă veţi face,
Un snop de fraţi tăt neamul românesc.

Atunci, urmaşul meu, Mihai Întâi,
A tutulora linişte aduce...
Şi împăcat voiu odihni sub cruce,
C'o ţară întregită, căpătâi...

TRIMIT AZI REGELUI SCRISOARE

8 NOEMBRIE
1941, BUCUREȘTI

Nu cânt de slavă 'nchin, Mărite Rege,
Nu-mi plec genunchii'n vers de tămâeri...
În strofa mea adun din glii dureri,
Ca să le 'ndrept spre cine le 'nțelege...

Când porți un nume falnic de viteaz,
— Acel ce cu securea 'n mâna stângă
A strâns, din patru unghiuri, frate lângă
Frate, cum vrem să-i adunăm noi az'.—

Tu, dacă vrei ponos să nu te ardă
Și'n rând cu Voevozii mari să stai,
Să faci așa, cum a făcut Mihai:
Spre-un alt hotar, să'ndrepți aceiași
bardă...

Căci dac'ai întregit pe cel mai drag
Hotar, avem şi'n alte părţi hotare...
Că nu se'nchiag'o Românie Mare,
Când nu-s toţi fraţii sub acelaş steag!..

Ostaşii tăi, sfărmând oţelu'n mâni,
Cu biruinţe nu se 'npodobesc,
Atâta timp cât Neamul Românesc,
Pe cei îngenunchiaţi nu-i fac stăpâni!...

Tu, Rege, fă să nu mai curgă plâns
În ţara fermecată ca'n poveşti
Şi luptă ca să vezi tot neamul strâns:
Mănunchi de flori în plaiuri româneşti.

Atunci, la Alba Iulia, cum scris-a
Bunicul Tău în ţara fără rană,
Vom aşeza pe fruntea Ta coroană,
Din tunuri de la Bug şi de la Tisa.

COLINDA

21 DECEMBRIE
1941, BUCUREŞTI

Pe drum de iarnă lung, pustiu şi greu
Colindător, colindă gândul meu
Pe unde-a fulgerat eri sabia,
Prin toată Basarabia.

Îngenunchez cu gândul la răscruci,
Acolo unde odihnesc sub cruci,
Cei ce-au adus prinos lui Dumnezeu
Visu 'ntrupat ce l'am visat mereu...

La fiecare cruce 'ncet colind
Şi candele de promoroac' aprind
Să le rămâe 'n iarnă clar alint,
Sub glia îmbrăcată în argint.

La ele numai dorul vine az'
Să semene mărgele pe obraz
Din lacrime să 'nşirue metanii,
Să numere de-au mai rămas duşmanii...

Căci s'or scula iar, viforoşi, ca mâni
Toţi morţii 'n Basarabia stăpâni,
Convoi pornind pe drumuri lungi şi noi...
Să 'mprăştie prin alte părţi eroi.

Atunci tot plânsul îl va strânge moina
Şi nu va mai jeli la vetre doina
Şi'n teacă va rămâne 'n pace sabia,
Cu fraţi de-aiurea şi din Basarabia...

24 IANUARIE

22 IANUARIE
1942, BUCUREȘTI

Din frământările ce=au zămislit
Istoria, cu=atâția ani ce=au fost
Urzi trecutul nostru țării rost
De Românie tare 'n răsărit.

Și printre munți străbunii=au săpat drum
Când peste Milcov mâna și=au întins,
Ca înălțând steag nou peste cuprins,
Să 'nchege țara care este=acum.

Atunci s'alese firul cel curat
Să țese peste=a noastre neamuri ie;
Atunci s'a pus piatră de temelie,
Unui popor prin jertfe înălțat.

Şi s'a întins peste-un hotar ce nu-i,
Hora Unirii-a fratelui român
Rămas, pe locuri strămoşeşti, stăpân,
Să 'ngenuncheze pofta ori şi cui...

Cu gându 'n urm' aud cum sună ora
În ziua cea atât de aşteptată,
Când, după judecata cea mai dreaptă,
Noi vom juca Unirea tuturora...

MARIA TA, NU TE MAI VREM REGE

24 IANUARIE
1942, BUCUREȘTI

A înflorit nădejdea la hotarul
Din răsărit, care ne-a fost și este,
Măria Ta, dar nu s'a 'mplinit rodul:
Dorința noastră încă e 'n poveste...

Noi ne-am jertfit să punem țării ie
Dar visurile-s încă flori de nalbă:
Din salba străduințilot atâtea,
Ceva lipsește ca să fie salbă...

Ni ești Crai mândru, ca și Făt Frumos,
Dar țara, nu-i Ileana Consinzeana...
Durerea ei o înțelegem toți
Și rana ei ne doare, ca și rana...

Cu lacrimile care curg într'una,
Pe alte drumuri gândul nostru hoină...
În cale întâlnim aceleași sate,
Pe la ferestre plânge-aceeași doină...

Ne înfrățim cu chinurile multe,
Cu jalea cea de lungă 'nstrăinare
Și ne uităm ca să zărim pe creste,
Mult așteptatul răsărit de soare.

Pârăul când nu mai încape 'n matcă
Biruitor, el cucerește holda...
Noi vom porni în ziua care vine,
Pe cărăruia de-unde-a venit Molda...

Și când vom fi, ceea ce vrem să fim,
În snop când spicele o să strângem,
Măria Ta îți spunem depe-acum:
Să știi c'atunci Rege nu te mai vrem...

Eu parcă văd ziua de sărbătoare,
Când visurile-or împlini veleatul!...
Și strig, Mărite Rege, de pe-acuma:
Trăiască, să trăiască Împăratul...

-HRONIC-

25 IANUARIE
1942, BUCUREȘTI

— Let 7450, Ghenarie 24 —

Stau și mă chibzuesc cu peana 'n mână
S'adun trecutu tăt, cu câte știu
Dar nu văd cum să 'ncep și ci să scriu,
Să pun în bucve gându ci mă mână:

S'au fost ivit din răsărit o heară
Mult mai flămândă cum îi în pădure,
Era pre vremea holdelor, în vară,
Când năvăli pământul să ni-l fure.

Și-au fost di sârg să vină să jăcnească
Ocina tăt', cât țâne până 'n Prut
Că mama fiu să-și ee n'a putut
Și nici din zăstre cât sî trebuiască.

S'a dus atunci pe la vecini jalobă,
Dar sfatul lor nu ne=a fost dupre vrere...
Dac'am văzut că nu ni stă 'n putere,
Ne=am tras spre munți, cu visurile 'n hlobă.

Și=a fost atunci jălanie di moarte
Băjănie și plânsăt și amar,
Ne=a 'ndurerat dușmanul ceal varvar,
Cum nu găsesc cuvânt să=l pun în carte

Atunci, gheroi, din buruian' un spic
S'a râdicat, năprasnic, către soare,
Să pue țara iarăși pre picioare,
Să facă rai, din iad și din nimic.

Miez de harbuz la față, mic de stat,
Dar ochii îi ardeau, parcă di steclă.
(Îi și dăduse țara o poreclă)
Altcum la minte tare așazat.

Și iute la mânie, dară drept
(Cei răi cădeau ca peștele 'n năvod)
Și iubit era foarte di norod,
Pentru româneasca inimă din pept.

Dar vajnic cum era, nu=l prinse somnul,
Pân' n'a trimis înspre apus solie,
Spre a tocmire o tovărășie,
Cu oameni drepți și temători di Domnul.

Așâjderea, cu pohtă strămoșască,
Trecu peste hotar, ca o furtună
Oștirea lui, ce din vârtute=adună,
Vrăjmaș izbi, în hoarda moscălească.

Și cum aleargă hulturii 'n văzduh
Chiar Nestru l'au trecut, tot mai departe
Precum sâlesc a scrie azi în carte,
Până la apa ce=i zicere Buh.

Acmu aflați: viteazu din poveste=i
Pre numele adivarat Ion...
Și scris=am az tâmplările aeste,
Io, grămăticu, Duma Simion.

VĂD CUM S'ADUNĂ NEAMUL

27 MARTIE 1942
BUCUREȘTI

Pentr' un pământ ce-a fost luat cu
hapca,
Pentru țăranii care plâng și-așteaptă
Ajunul cel de judecată dreaptă,
Se roagă clopotele dela Jabca.

Svon trist din mânăstire se destramă,
Coboară 'ncet cu Nistrul ca să fugă,
Să ducă satelor, departe, rugă
Și ochilor înlăcrămați, năframă.

Târziu, în noapte, când se urzesc liniști
Covor s'acopere toți basarabii,
Ies din povești hatmani și pârcălabii,
Sub ceru-albastru ca un lan de iniști.

Ca mâni s'or înfrăţi morţii cu viii
Şi'n urganul ce-o stârni furtună,
Eu parcă văd cum Neamul tot s'adună,
Sub gloriosul steag al Românii.

— 10 MAI —

2 MAI 1942
BUCUREȘTI

Sub steaguri care=au biruit furtună,
Acei ce=au fost, cu=acei care azi sânt,
La sărbătoarea neamului s'adună,
Ca spicele sub unduieri de vânt.

Vin brazdele arate 'n primăvară,
De brâul lor se țin în pas oștenii;
Cu răsăritul care=a nostru=i iară,
S'alătură din nou Basarabenii.

Vin amintiri, în mersul de paradă,
Ca să trezască iarăși vis năvalnic;
Vin toți, în rând, izbânda lor s'o vadă;
Eroi dela Țiganca, dela Dalnic.

Şi cum păşesc — stejari dela Orhei —
Cu ochii 'n depărtări ce le 'nţelegi,
Eu văd în fiecare dintre ei,
Un Zece Mai al ţării mele 'ntregi.

ȚARAN BASARABEAN

22 IUNIE 1942
BUCUREȘTI

La casa ta îmi face dorul gazdă,
Pe prispa ta popas aciu în noapte.
Și când apeși pe plug să urzești brazdă,
Dragostea mea te urmărește 'n șoapte.

Când sărbătoarea țese zilei tihnă,
Sub cerul larg, ca o catapeteazmă,
Eu stau sub nuc cu tine la odihnă,
Împărtășiți de farmec și mireazmă.

În basmul ce-l rostești la vatra 'n soare,
Când viforul se chinuiește-afară,
În glasul tău, ca de privighetoare,
Citesc istoria de-odineoară.

Tu punte faci între ce=a fost și este,
Tu împletești trecutul cu ce=i az',
Tu oglindești viața țării=aceste,
În lacrima ce=ți cade pe obraz.

Tu, frate scump, țăran basarabean,
Ce ești și=ai fost Cetate în trecut,
Și stai de veacuri strajă spre dușman,
Întinde=mi mâna aspră s'o sărut.

Întinde=mi mâna care stă pe plug,
Când brazda scrie'n țarina ce=o sfarmă,
Întinde=mi mâna ce=a răzbit, prin armă,
Să întărească nou hotar la Bug.

-PIZANIE-

15 IANUARIE
1943, IAŞI

Io, Vasâlie Lupu, Moldovei hospodar,
Salaş Domniei meale — având la Eşi,
M'am vrednicit ca să râdic oltar,
Pe-un loc ce-i cu Danubiu megieş.

Milostivit din neam fiind de hire,
Acmu când dă credinţa veche 'n pârg,
Am înalţat acest lăcaş cu sârg,
Urmaşilor să hie pomenire.

Că dup' atâtea lupte de istov
Purtate 'n vremi de noi şi de străbuni,
Am pus la temelie — acest hrisov,
Chezaş credinţei şi anilor buni.

Aicea, la Chilia, au purtat
Acei al căror azi eu sânt urmaş,
Potop de lupte cari în veac s'au dat,
Tot biruind vrăjmaş după vrăjmaş.

Şi-atâta sânge-au curs şi-atâta os
Au îngraşat, în let, brazda Moldovei,
Că neamu 'ntreg de-ar fi adus prinos
Şi n'am putea spovadă să dăm slovei.

De-azi Sf. Neculai, la cap de ţară,
Credinţa străjui-va şi ocina.
Va sta cu crucea sotnic la hotară,
Peste 'ntuneric răvărsând lumina.

Şi blăstăm pun acelora ce vin
De-or zăbăvi să apere oltarul
Ce-l înfrăţesc de astăzi cu hotarul,
Acmu şi pururea şi 'n veci. Amin.

D. IOV.—COVOR BASARABEAN. 15

URME
VECHI

SOROCA, AZI...

1 OCTOMBRIE
1941, SOROCA

Mi=am sdrențuit și sufletu 'n ruine
Și=am plâns de ce=am găsit, din
ce=am știut...
În orice colț creșteau flori din trecut,
Cu amintiri ce=s prăbușite 'n mine...

M'am chinuit pe străzi cu visuri multe
Și=am lăcrămat pe sub castani de aur;
Din tot ce eri plutise, ca un plaur,
S'a irosit, ca frunze de vânt smulte...

Ca 'ntr'un Bugeac crește pustiu pe toate,
Pe gânduri bălării ca și pe stradă,
Păcat de ochii cari știu să vadă,
Cum toate zac pe 'ntinderea de moarte...

O, unde eşti Sorocă de-altă dată,
Cu zămisliri de frumuseţi cereşti,
Cu farmec de poveşti încununată,
Soroca mea de-atuncea, unde eşti?

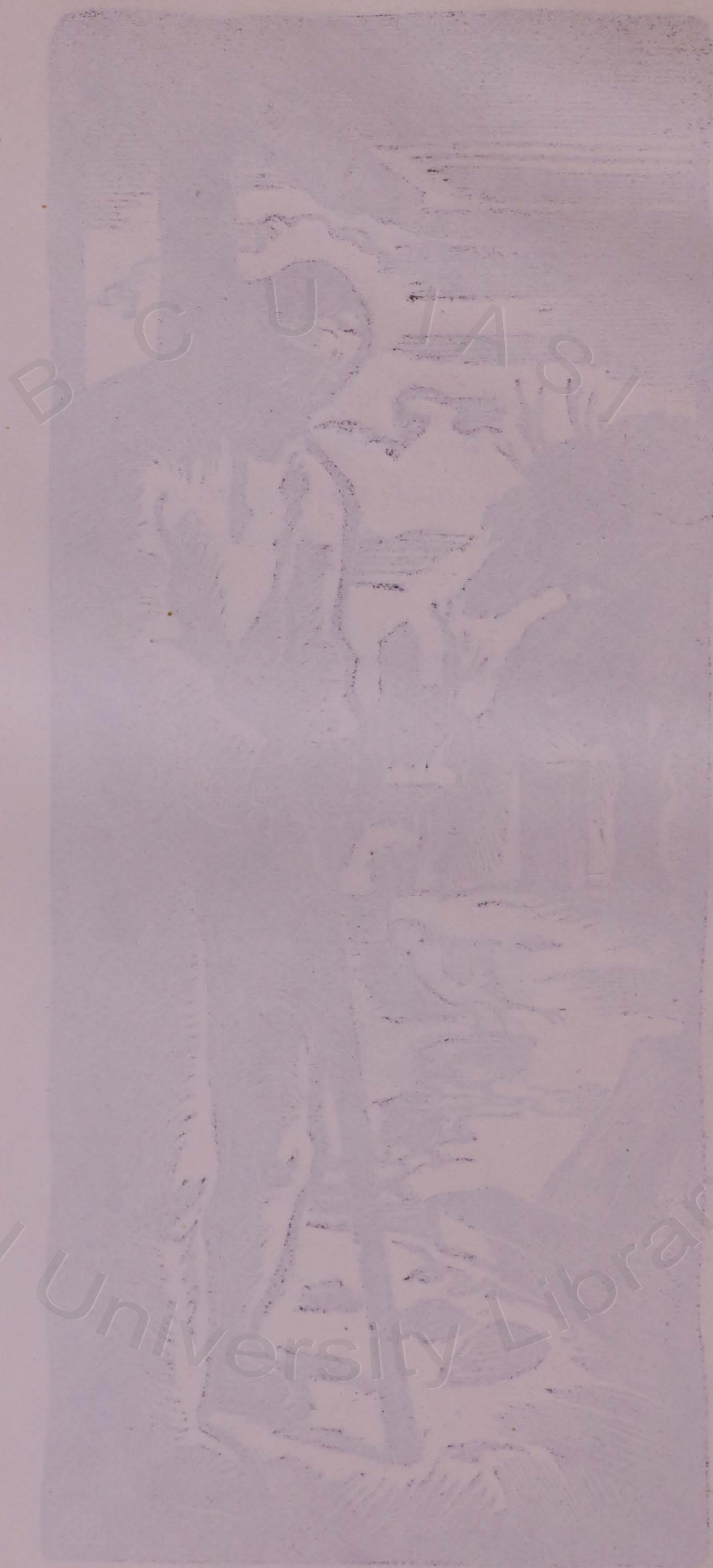
Ce urgan s'a abătut în vreme,
Peste livezi, podgorii, peste oameni,
De nu mai poţi nici visuri ca să sameni,
De nu mai este nime să mă cheme!...

Mă 'ntorc din lumea ta, ca un pribeag,
Făr' adăpost şi văduv de dreptate....
Şi-ţi las deapururi inima: un steag,
Să fâlfâe deasupra, pe Cetate....

ACASĂ...

2 OCTOMBRIE
1941, SOROCA

M'am reîntors acasă... Unde-i casa?
Unde-i odaia mea plină de carte,
În care țări s'au dus, în care parte,
Biblioteca, scaunul și masa?

Unde-i Delavrancea de pe pedestal,
Unde-s poeții mei dragi puși în ramă,
Unde-i portretul tău, duioasă mamă,
Unde-s visurile mele de cristal?

Icoanele ce 'mpodobeau altarul
Din cămăruța 'n care mă 'nchinam,
Acolo, unde-au fost, nu le mai am,
Le-a pângărit și le-a dat foc, barbarul...

Şi candela ce-ardea un licurici,
Când noaptea liniştea culca pe toate,
O fi pahar de băutură poate,
Departe, în vre-un sat de bolşevici.

M'am reîntors acasă... Dar mă 'nfrânge
Trecutul care tremură 'n auz,
Când parcă sufletul din mine plânge,
Sub dărmături, sub pietre, sub moluz...

Castanul doar mai străjueşte 'n drum,
Plecat peste-amintiri, peste ruine,
În ţintirimul care creşte-acum,
Peste Soroca, trist şi peste mine...

Nici urmă nu-i din tot cât a fost eri!...
S'a 'ntins mormântul morţei de istov...
Şi am rămas sărac, ca bietul Iov,
Împovărat de griji şi de dureri...

M'am veşnicit cu lacrimi la olaltă,
Când bătrâneţa 'nalţă tabia;
Doar inima din mine mai tresaltă,
Aceiaşi, pentru Basarabia...

CERDACUL MEU DELA SOROCA

3 OCTOMBRIE
1941, SOROCA

Cerdacul meu dela Soroca—cerdac
În care tinerețea mea s'a tors,
La tine astăzi iarăși m'am întors,
Dar cât ești de bătrân și de sărac!...

Ce soartă grea ne-a viscolit un an,
Ne-a 'nstrăinat și ne-a făcut hotar,
Când buruianul rău de pe răvar,
A năvălit în holda de pe lan!...

Ți-au necinstit vrăjmașii scândurile
Când au călcat împărăția ta...
Dar am trimes mereu de undeva,
Spre tine plânsul meu și gândurile!...

Trăiai, ca lacrima din ochi, în mine,
Când luna=şi fugăria corabia,
Vedeam în tine Basarabia,
Şi ţara preserată de ruine...

Treizeci şi trei de paşi ţi=era lungimea
Şi unsprezece latul! Cât o ţară!...
Frumosul meu cerdac dela Soroca,
Unde=i veştmântul tău de=odineoară?

Mi=ai fost tovarăş, cum îi brazdei plugul,
Te=ai bucurat şi=ai plâns pe la fereşti,
Când grele 'nfrângeri întindeau tulpanul,
Pe visurile mele româneşti!...

O viaţă mi=ai fost frate, ş'am cules,
Din patul unde m'ai primit să dorm,
Ce=i mai frumos pe câmpul uniform
Şi=altiţe din istorii am ales...

De=aicea Goga a privit departe,
Peste câmpiile transnistriene
Şi=a zămislit atunci o nouă carte,
Chezaşă veacurilor ce s'aşterne...

La tine filosoful Petrovici
A poposit odată ş'a rămas,
S'asculte liniştea cea fără glas,
Să pue gânduri mari în pagini mici...

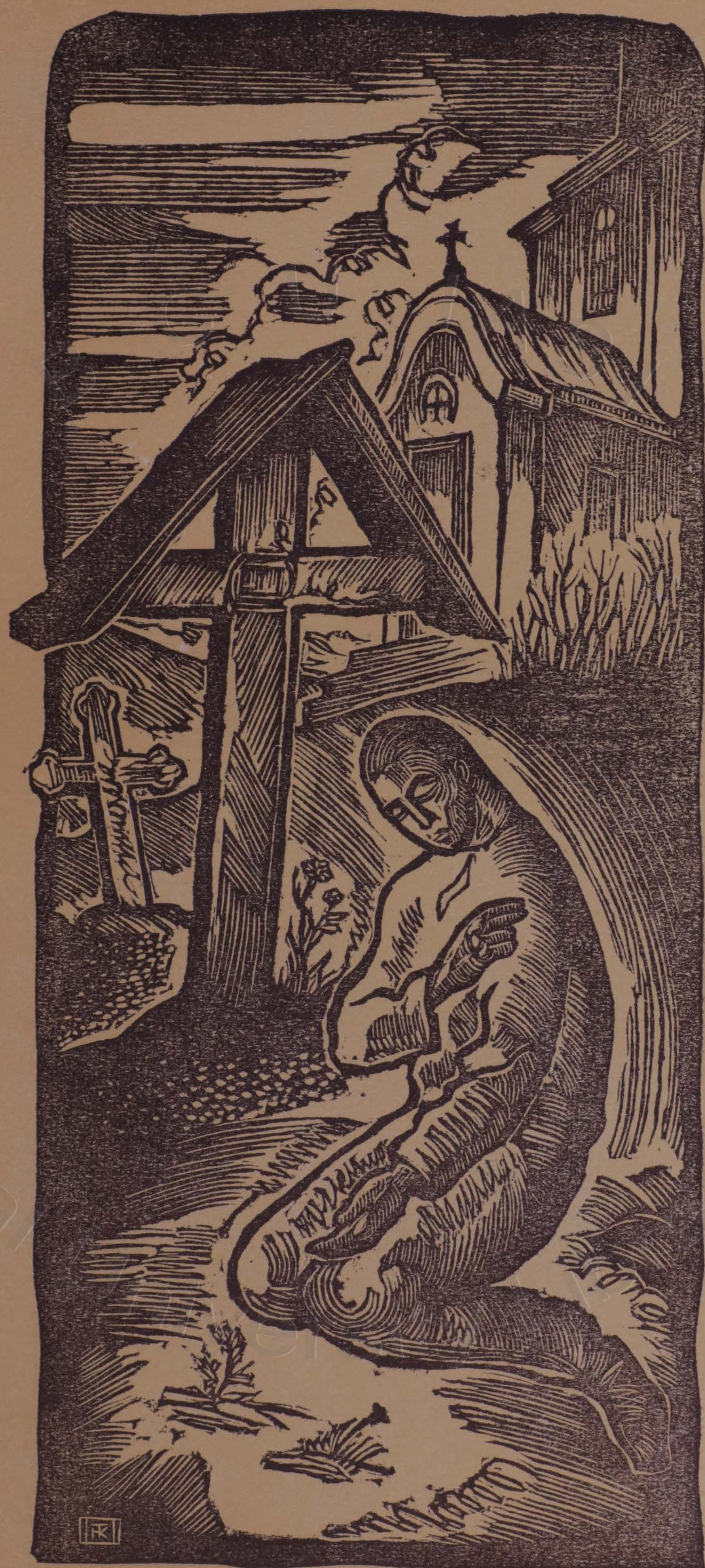
Ai ospătat la masa ta de țară,
Când raze nevedeau pe zări maramă,
Pe musafirii mei cei mai de samă,
Îmbrățișându-i, ca 'ntr'o primăvară.

Cerdacul meu dela Soroca drag,
Cine zarzărul din colț ți l'a tăiat?
Unde's azi zorelele ce-am sămănat,
Să 'mpodobiască grinda până 'n prag?

Și cine-a smuls tufa de liliеci
În care 'n Mai cânta privighetoarea?
Cerdacul meu bătrân, te văd cum pleci,
Cum peste tine plânge greu uitarea...

Din tot ce-ai fost, din tot ce nu mai ești,
Bătrân cerdac din tine-atât rămâne:
O amintire pentru noui povești
Și-o cruce pentru ziua mea de mâne!...

HOINAR PRIN BASARABIA

18 APRILIE 1942
T I G H I N A

M'am plimbat cu primăvara'n
Basarabia,
Hristos a 'nviat să dau cu ţaranii,
Pe unde-au tâlhărit un an duşmanii
Şi-a fulgerat apoi, în vară, sabia.

Morile de vânt m'au primit bătând
din palme.
Şi-au îngenunchiat cumpene fântânile
Sătenii vroiau să-mi sărute mânile,
Aruncând, pentru eri, blesteme şi
sudalme.

Am intrat prin biserici cu urme de jaf
Şi m'am închinat, plângând, pe la icoane,
Pe unde-a pângărit un cinematograf,
Pe la sfinţii scuipaţi şi străpunşi de
piroane.

Am fost şi'n ţintirimul ce=l doriam de mult
Şi=am îngenunchiat să rostesc rugăciuni;
Era atâta linişte, de puteam s'ascult
Cum se destramă smirna 'n oale cu tăciuni.

M'am aplecat crucii cu nume cunoscut
Şi=am sărutat cele 5 semne=ale slovei:
«Iartă=mă Liuba, că 'n anul trecut,
Te=am lăsat singură 'n glia Moldovei...»

Am stat mult în ţintirim, ca 'n totdeauna,
Şi din suflet şi din iarna ochilor mei,
Până ce-a aprins noaptea candelă luna,
Am nins peste mormântul Liubei,
ghiocei...

NOAPTEA, DUPĂ LUPTĂ

28 IUNIE 1942
BUCUREȘTI

S'a așternut odihnă albă peste
Întinderea de vis, basarabeană.
Urzește noaptea parcă o poveste,
Sub cerul arcuit, ca o sprinceană.

Răutu-și scrie printre holde slova,
Ca să rămâe 'n satele ce hoină,
Letopiseț de cum a fost Moldova:
Frumoasă ca un rai și ca o doină.

I-atâta pace că te miri de 'ncape
În zarea de argint și de sulfină.
Răcoarea se destramă de pe ape
Și plânge 'ncet, — lăută în surdină.

Pe dealuri mori de vânt adorm, în parte,
Sub liniștea de humă și de iască,
Iar luna străjue, ca semnu 'n carte:
O cruce albă, un mormânt și-o cască.

D. IOV.–COVOR BASARABEAN. 17

LINIȘTE 'N SBUCIUM

LETOPISEŢ

20 AUGUST 1941
BUCUREȘTI

Avut-a țara 'n leaturi o Domniță
Frumoasă, făr' asemănare 'n lume,
Care-a luptat cu sârguinț' anume,
Tot neamul românesc să-l fac' o spiță.

Era pe-atuncia țara mică foarte,
Dar după vrerea-I ostenia s'o facă
Și mare și frumoasă, ca să placă,
Așa cum scris-a mâna Ei în carte.

Iar când plinitu-s'a întreg hotarul
Și 'ntorlocatu-s'au frați la olaltă,
În Alba Iulia, în strana 'naltă,
A fericire a băut paharul...

Ci, când a fost să plece dintre vii
După pohtire zis=au ca s'o 'mpartă:
Să=i stee trupu=acolo 'n ctitorii,
Iar inima, să fie=a țării poartă.

Aidoma s'a împlinit chemarea
Aceleia care=a știut s'o 'nfrunte:
Spre Argeș trupul a plecat, la munte,
Iar inima, să cânte lângă marea...

Dă Doamne 'ntre hotarele firești,
Așa, cum le=a 'ntrupat Doamna Maria
Să=I readucem inima și glia,
În ctitoria țării românești.

MĂR DOMNESC

3 SEPTEMBRIE
1941, BUCUREŞTI

Rumăn atârni pe creanga aplecată,
Livezilor întinse-adus prinos
Tu, măr domnesc, îmbujorat, frumos,
Ca ţara mea frumoasă altădată...

Mă uit la tine, ca la un obraz
În care arde-un mac înflăcărat,
Tu, măr domnesc, comoară de bogat,
Ca ţara mea bogată până az'...

Te văd, prin pulberi grele de dureri,
Cum frunzele, ca 'n palme, te ascund,
Tu, măr domnesc, mirositor, rotund,
Ca ţara mea rotundă până eri...

Sub ramul tău m'aplec, ca spicu 'n lan,
S'ascult cum plânge al românimii svon,
Tu, măr domnesc, întreg, ca un amvon,
Ca ţara mea întreagă până an...

Înfăţişarea ta pe veci rămâne,
Să 'nchipuiască visul nostru drag,
Tu, măr domnesc, rotund, ca luna 'n prag,
Ca ţara mea, aşa cum va fi mâne...

CUPRINSUL

D. IOV.—COVOR BASARABEAN. 18

LACRIMI PENTRU BASARABIA

ICOANE

DRUM SPRE DREPTATE...

VOLUMUL ACESTA
S'A TIPĂRIT ÎN
ATELIERELE GRAFICE
„CARTEA MOLDOVEI"
ATH. D. GHEORGHIU
DIN IAȘI, ÎN ANUL
UNA MIE NOUĂ SUTE
PATRU ZECI ȘI TREI

IMPRIMERIILE GRAFICE
„CARTEA MOLDOVEI“
ATH. D. GHEORGHIU
STR. ŞTEFAN CEL MARE 6
TELEFON: 1644. IAŞI

IAŞI 1943